U 60/2026 vp päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen

21.10.2026

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Yleistä

- Päästökauppajärjestelmä on keskeisin politiikkatoimi EU:n 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2040 mennessä
- Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että päästökauppa on ollut tehokas päästövähennyskeino nimenomaan markkinaehtoisesta toimintaperiaatteesta johtuen
- Myös jatkossa päästökauppaa tulisi ensisijaisesti kehittää nimenomaan markkinaehtoisena järjestelmänä, joka toteuttaa kustannustehokkaita päästövähennyksiä, ja ohjaa toteuttamaan päästövähennykset sinne, missä ne voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti
- Monet sääntelyn yksityiskohdat vielä epäselviä, tai jätetty ehdotuksessa alemman asteisen sääntelyn varaan
- Uudistusten ei tulisi heikentää jo vähähiilisyyteen investoineiden laitosten tai tehokkaimpien laitosten asemaa
- Hallinnollisen taakan huomioiminen ehdotuksessa on tärkeää

Ilmaisjako

- Ilmaisjako perustuu vertailuarvoille, jotka asetetaan tehokkaimpien laitosten päästöjen mukaan. Tämä lähtökohta tulisi säilyttää myös uudistuksessa.
- Ilmaisjaon loppuminen CBAM-sektoreilla tapahtuisi vasta 2038.
- Ilmaisjaon saaminen olisi jatkossa ehdollista investointisuunnitelman tekemiselle, ja täyden ilmaisjaon saisi, jos investoisi vähintään ilmaisjaon rahallista arvoa vastaavan summan tuotannon vähähiilistämiseen EU:ssa.
- Muutos on periaatteellisesti merkittävä, sillä tähän asti päästökaupalla on markkinamekanismin keinoin ohjattu teollisuutta päästövähennyksiin koko järjestelmän tasolla, sen sijaan, että järjestelmään olisi sisältynyt velvoitteita laitoksille vähentää päästöjä omassa toiminnassaan.
- Ehdollisuus tulisi vähintään toteuttaa tavalla, joka ei tarpeettomasti heikennä järjestelmän kustannustehokkuutta tai lisää kohtuuttomasti hallinnollista taakka, ja sen tulisi ottaa huomioon myös päästöjen vähentämisessä jo pitkälle edenneet laitokset
- Epäsuorien kustannusten kompensaatiotukimahdollisuus säilyisi ennallaan

Teollinen vähähiilistämispankki (IDB)

- IDB olisi nimestään huolimatta päästöoikeustuloilla rahoitettava rahastomuotoinen tuki-instrumentti
- Kooltaan hyvin suuri. Komission arvion mukaan jopa 100 mrd. euroa
- Sisältäisi korvamerkityn osuuden Modernisaatiorahaston edunsaajamaille
- Vähähiilistämispankin perustaminen voidaan hyväksyä edellyttäen, että rahoitus tukisi selkeästi edelläkävijöitä, perustuisi kilpailullisuuteen ja hankkeiden laatuun, sekä saavuttaisi aitoa EU-tason lisäarvoa kansallisiin tai muihin EU-tason ratkaisuihin verrattuna
- Teollisen vähähiilistämispankin toimintaan liittyy edelleen useita epäselviä yksityiskohtia, jotka koskevat erityisesti rahaston ensimmäisen vaiheen, eli ns. Investointibuusterin (Investment Booster) toimintaa
- Tästä johtuen valtioneuvosto katsoo, että rahaston ensimmäisen vaiheen rahoituskriteerit tulisi määritellä riittävän tarkasti itse direktiivissä

Korkean biomassa-asteen laitokset

- Komissio ei ehdota muutoksia ns. 95-sääntöön
- Valtioneuvosto katsoo, että yli 95 prosenttia kestävää biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset tulisi ensisijaisesti sisällyttää takaisin EU:n yleiseen päästökauppaan
- TEM katsoo, että säännön perusteella päästökaupasta poissuljetut laitokset on asetettu perusteetta heikompaan kilpailuasetelmaan muiden eurooppalaisten samoilla aloilla toimivien laitosten kanssa
- Ei ole perusteltua, että EU-sääntelyn mukaisesti kestävän biomassan käyttöön investoineet laitokset jätetään ilman EU-tason hiilivuotosuojaa

Teolliset hiilenpoistot

- Kannusteet teollisten hiilenpoistojen kehittämiseen tärkeitä
  - Ehdotus ei antaisi päästökaupan toimijoille mahdollisuutta käydä kauppaa poistoyksiköillä, muutoin kuin tarjoamalla niitä komission hallinnoimaan osto-ohjelmaan
- Pysyvien hiilenpoistojen sisällyttäminen EU:n yleiseen päästökauppaan tulisi tehdä tavalla, joka tosiasiallisesti kannustaa pysyviin hiilenpoistoihin.
- Suomen kannalta erityisesti biogeenisen hiilidioksidin talteenotto on tärkeä mahdollisuus
- Päästökaupasta pois suljettujen korkean biomassa-asteen laitosten tulisi myös vähintään pystyä hyötymään uusista päästökauppadirektiiviin sisältyvistä kannusteista, kuten poistoyksiköiden osto-ohjelmasta
  - korkean biomassa-asteen laitoksilla mahdollisuus täysimääräisesti hyödyntää mahdolliset kannusteet biogeenisen hiilen talteenottoon ja siten edelleen kannustaa päästöjen vähentämiseen sekä varmistaa sisämarkkinoilla tasapuoliset kilpailuedellytykset.

Kiitos